Omgevingsdienst
Midden- en West-Brabant

Kaderbrief 2023

1 februari 2022

Inhoudsopgave

1. Inleiding **3**

2. Over de Kaderbrief 2023 **5**

3. Beleidsmatige ontwikkelingen **6**
3.1 Waar gaan we voor de komende jaren? 6
3.2 Landelijke ontwikkelingen 7
3.2.1 Hoofdlijnennotitie Staatssecretaris 7
3.2.2 Rapport Algemene Rekenkamer 7
3.2.3 Regeerakkoord 2022-2025 7
3.2.4 Implementatie Omgevingswet (milieunormen, gebiedsgericht beleid) 7
3.2.5 Energie en Klimaat 8
3.2.6 Regeling ‘CO_2-normering werkgebonden personenmobiliteit’ 9
3.2.7 Circulaire economie 9
3.2.8 Gezondheid 10
3.2.9 Externe Veiligheid 10
3.2.10 Cybercriminaliteit 11
3.3 Ontwikkelingen VTHKA 12
3.3.1 Ontwikkelingen binnen VTH 12
3.3.2 Ontwikkelingen binnen vergunningverlening 13
3.3.3 Ontwikkelingen binnen toezicht 14
3.3.4 Ontwikkelingen binnen handhaving 15
3.3.5 Ontwikkeling binnen specialistische taakuitvoering 15
3.3.6 Ontwikkelingen binnen natuurbescherming 16
3.3.7 Ontwikkelingen binnen de klachtenregeling 17
3.4 Ontwikkelingen in de regionale dienstverlening 17
3.4.1 Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) 17
3.4.2 Provinciaal programma KOMPAS vertalen naar gemeenten 18
3.4.3 Transitie Zorgvuldige Veehouderij 18

4. Bedrijfsvoering **19**
4.1 Programma ‘Van goed naar beter’ 19
4.2 Informatievoorziening 19
4.2.1 Informatie gestuurd werken/databeheer 19
4.2.2 Aansluiting bij landelijke standaarden en systemen 20
4.3 HRM-beleid 20
4.3.1 HR-instrumenten, impuls 2023 20
4.3.2 CAO-ontwikkelingen 20
4.4 Wet Gemeenschappelijke Regelingen (WGR) 21

5. Financiële uitgangspunten **22**
5.1 Algemene uitgangspunten 22
5.1.1 Indexering 22
5.2 Baten en tariefontwikkeling 23
5.2.1 Werkprogramma 23
5.2.2 Tarief 23
5.2.3 MWB-norm 24
5.3 Lasten 25
5.3.1 Personeel in loondienst 25
5.3.2 Personeel niet in loondienst 25
5.3.3 Overige (materiële) kosten 25
5.4 Investeringen 25
5.5 Weerstandsvermogen 26

1. Inleiding

De Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB) werkt aan een schone, gezonde, veilige en duurzame leefomgeving en is als gevolg van zowel externe als interne factoren volop in ontwikkeling. De kwaliteit van onze leefomgeving staat onder druk. Maatschappelijk en politiek-bestuurlijk is hier steeds meer aandacht voor. Of het nu gaat over de uitstoot van de industrie in de lucht of lozing op het water, de uitstoot van stikstof door de intensieve landbouw, of de onder druk staande kwaliteit van de natuur.

Het zijn allemaal maatschappelijk actuele thema's die impact hebben voor iedere inwoner en ondernemer. Als deskundige uitvoeringsorganisatie signaleren en agenderen we de voortdurende veranderingen in de fysieke leefomgeving, en hebben we een belangrijke rol bij de aanpak van deze problemen. Dit betekent een doorlopende ontwikkeling en vernieuwing van ons werk. Bij deze doorontwikkeling past een organisatie die stuurt op de resultaten van het werk, oog houdt voor zowel kwaliteit als effectiviteit en goed samenwerkt met haar deelnemers. De OMWB is de afgelopen jaren door veel inspanningen hierin gegroeid, maar er is ruimte om nog beter te worden. Daarom investeert de OMWB in het borgen van de kwaliteit in de huidige werkprocessen en de doorontwikkeling van uitvoeringsdienst naar omgevingsdienst.

In deze Kaderbrief 2023 geven wij de hoofdlijnen van de beleidsmatige ontwikkelingen aan, evenals de financiële uitgangspunten. Een aantal gemeenten hebben richtlijnen ingediend voor de begroting 2023. Deze gemeenten ontvangen een reactie hierop.

Een belangrijke ontwikkeling is de naderende Omgevingswet. In 2023 zijn de eerste ervaringen van het werken met de Omgevingswet vanuit 2022 bekend. In 2023 zullen we op basis hiervan zaken concretiseren en verder ontwikkelen. Ook zal in 2022 het programma 'Van goed naar beter' van start gaan. Dit pro-

gramma behelst het effectueren van het (financieel) potentieel van het onderzoek naar kosteneffectiviteit van december 2020. Het programma wordt in meerdere fasen uitgewerkt. In het faseplan van 2023 worden de activiteiten en hun effecten in detail uitgewerkt.

Reeds in 2021 is gestart met de impuls Informatie gestuurd Werken (IGW). Het IGW vormt een steeds belangrijker fundament onder het handelen van de OMWB. Data en data-analyse zijn onmisbaar om ons werk goed en effectief te kunnen doen. We zullen de komende jaren dan ook moeten blijven investeren in de ontwikkeling van de juiste kennis, competenties en (ICT-)structuren.

Een laatste ontwikkeling die hier wordt vermeld, is dat gemeenten verantwoordelijk worden voor de normerende regeling werkgebonden personenmobiliteit. Hierbij moet per werknemer worden bijgehouden hoe zijn reisgedrag is in verband met de CO_2 uitstoot. De inwerkingtreding was aanvankelijk gepland op 1 januari 2022, maar de uiteindelijke besluitvorming wordt overgelaten aan het nieuwe kabinet. Het kan daarom zijn dat de regeling in de toekomst nog wordt aangepast.

Voor 2023 heeft actualisatie van het tarief plaatsgevonden, waarbij rekening is gehouden met Cao-effecten, kostenindexering en kostenbesparingen. Het begrote gemiddelde uurtarief uit deze Kaderbrief is het vertrekpunt voor de begroting 2023 en bedraagt € 97,00.

Bovenstaand geeft een eerste inzicht in de belangrijkste ontwikkelingen waar de OMWB naar verwachting in 2023 mee te maken zal hebben. Door deze onderwerpen juist en tijdig aandacht te geven, zijn wij ervan overtuigd goed voorbereid te zijn voor nu en in de toekomst. We zien de komende jaren dan ook met vertrouwen tegemoet!

Alfred Arbouw
Directeur OMWB

2.

Over de Kaderbrief 2023

Deze Kaderbrief vormt het eerste product uit de Planning & Control-cyclus 2023 en is opgesteld om betrokkenen bij de dienst te informeren over nieuwe ontwikkelingen en de effecten hiervan op zowel bedrijfsvoering als financiën. De Kaderbrief is van belang voor het vormgeven van de Begroting 2023 en de meerjarenraming 2024-2026. De daadwerkelijke inzet voor 2023 wordt uiteindelijk geraamd in de werkprogramma's en de provinciale opdracht. Niet alle ontwikkelingen worden benoemd in deze brief, slechts de meest belangrijke worden toegelicht.

Hoofdthema's

De OMWB gaat zich de komende jaren richten op vijf hoofdthema's. Deze thema's werken door in een aantal overkoepelende onderwerpen, zoals: kosteneffectiviteit (programma 'Van goed naar beter'), de Omgevingswet, het instrumentarium voor vergunningverlening, toezicht, handhaving, kwaliteit en advies (VTHKA), strategisch HRM-beleid en het verkennen van inhoudelijke onderwerpen. Deze overkoepelende onderwerpen vormen de rode draad in deze Kaderbrief 2023.

Doorontwikkeling Gemeenschappelijk Uitvoeringskader

In 2018 is het Gemeenschappelijk Uitvoeringskader (GUK) vastgesteld. Het GUK is onderdeel van de gezamenlijke beleidscyclus zoals wettelijk voor gemeenten, provincies en omgevingsdiensten is voorgeschreven in artikel 7.2 van het Besluit omgevingsrecht (Bor)[1]. Het kader beschrijft de algemene uitgangspunten en de strategieën die door de OMWB worden gehanteerd bij de uitvoering van de VTH-milieutaak (vergunningverlening, toezicht en handhaving op milieugebied) voor de gemeenten in de regio Midden- en West-Brabant. In 2022 volgt een evaluatie van het GUK. Tegelijkertijd zal gestart worden met het maken van een nieuw GUK voor de periode 2023-2027. Hierbij worden de regionale en landelijke ontwikkelingen nauw betrokken.

[1] Het (oorspronkelijke) GUK is gebaseerd op het Besluit Omgevingsrecht. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet zal het GUK hierop gebaseerd zijn.

Beleidsmatige ontwikkelingen

3.1 Waar gaan we voor de komende jaren?

Hieronder worden de missie, visie en strategische agenda van de OMWB in het kort toegelicht.

Missie

De OMWB werkt zichtbaar samen aan een schone, gezonde, veilige en duurzame leefomgeving.

Visie

De OMWB is voor de Provincie Noord-Brabant en de gemeenten in Midden- en West-Brabant een toegevoegde waarde, het kenniscentrum, de inspirator en de aanjager om hen, samen met ketenpartners, gevraagd en ongevraagd integraal te adviseren over omgevingsvraagstukken en de bevoegde gezagen uit te dagen en te ondersteunen om de verantwoordelijkheid te nemen voor een leefomgeving met toekomst voor ons nageslacht.

Onze leefomgeving is divers en vormt een maatschappelijk actueel thema voor iedere inwoner en ondernemer. Als deskundige uitvoeringsorganisatie signaleren en agenderen we de voortdurende veranderingen in de fysieke leefomgeving. Dit betekent een doorlopende ontwikkeling en vernieuwing van ons werk. Onze deskundige medewerkers op het vlak van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) werken binnen de kaders van de wetten van milieu, natuurbescherming, bouwen en wonen. Zo kunnen we de gemeenten in Midden- en West-Brabant en de Provincie Noord-Brabant professioneel en met kennis van zaken adviseren. Zowel op regionaal als landelijk niveau dragen we onze expertise uit.

Strategische Agenda

De OMWB investeert in het borgen van de kwaliteit in de huidige werkprocessen en de doorontwikkeling van uitvoeringsdienst naar omgevingsdienst. Dit laatste door in overleg en afstemming met onze deelnemers de uitdagingen

van de Omgevingswet en de klimaatopgaven actief op te pakken. Daarvoor zijn twee pijlers gedefinieerd:

1. Een excellente uitvoering van onze kerntaken.
2. (Nieuwe) ontwikkeltaken op goede wijze inhoud geven en daarvan leren (adaptieve organisatie).

In de volgende paragrafen worden de meest relevante ontwikkelingen geschetst. In 2022 zal aandacht besteed worden aan een aantal thema's en ontwikkelingen. Mogelijk hebben die een doorloop of uitwerking in 2023.

3.2 Landelijke ontwikkelingen

Er is een aantal landelijke ontwikkelingen dat gevolgen gaat hebben voor de OMWB. Over die ontwikkelingen zijn aanbevelingen gedaan in een aantal belangrijke stukken: het rapport 'Om de leefomgeving, Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur' van de commissie Van Aartsen, rapport Algemene Rekenkamer en het regeerakkoord. In veel gevallen gaat het om abstracte ontwikkelingen die in de loop van de tijd concrete invulling krijgen.

3.2.1 Hoofdlijnennotitie Staatssecretaris

De Staatssecretaris heeft in zijn brief aan de Tweede Kamer (10 december 2021) aangegeven hoe om te gaan met de aanbevelingen van de adviescommissie Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) (commissie Van Aartsen). De commissie Van Aartsen heeft advies gegeven over de mogelijkheden om milieuhandhaving, -toezicht en vergunningverlening in Nederland te versterken en het stelsel effectiever en slagvaardiger te maken. In haar rapport 'Om de leefomgeving, Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur' gaat de commissie in op de onafhankelijkheid en deskundigheid van toezichthouders en de verdeling van rollen, taken en bevoegdheden in het stelsel. De commissie heeft een tiental aanbevelingen gedaan. Een aantal van deze aanbevelingen vergt inzet van de OMWB. De concrete uitwerking van die aanbevelingen krijgt grotendeels in 2022 haar beslag waarna verdere invulling in 2023 volgt. De OMWB zal in ieder geval zorgdragen dat mensen, middelen en taken in balans zijn.

3.2.2 Rapport Algemene Rekenkamer

In juli 2021 heeft de Algemene Rekenkamer het rapport 'Handhaven in het duister' gepubliceerd. Het rapport kent een aantal waardevolle conclusies en aanbevelingen die ook overeenkomen met de bevindingen van de commissie Van Aartsen. Het rapport geeft aan dat er een wereld te winnen is in datahuishouding. Het groeiende belang van data en informatie – en de uitdagingen die daarmee gepaard gaan – is een ontwikkeling die ons in 2023 zal raken. Als OMWB zetten we de komende jaren in op informatie gestuurd werken, wat van grote invloed zal zijn op al onze werkzaamheden. Deze ontwikkeling is al ingezet, maar blijft ook de komende jaren onverminderd relevant. Door data slimmer in te zetten, kunnen we onze VTH-taken effectiever en efficiënter uitvoeren. We krijgen meer grip op onze leefomgeving en kunnen ook onze impact op de leefomgeving steeds beter in kaart brengen.

3.2.3 Regeerakkoord 2022-2025

Er worden investeringen op onderwerpen beoogd die de OMWB in haar werkveld raken. Bijvoorbeeld klimaat en energie, inzet op stikstof en circulaire economie, maar ook de thema's als veiligheid en wonen. Er zal van de OMWB verhoogde inzet gevraagd worden op met name de Ruimtelijke Ordening- en adviestaken.

3.2.4 Implementatie Omgevingswet (milieunormen, gebiedsgericht beleid)

De Omgevingswet nadert. Het VTH-kader zal bij de inwerkingtreding aangepast zijn aan de wet. De Omgevingswet wordt 1 juli 2022 van kracht. Het VTH-kader zal op deze datum zijn aangepast aan de nieuwe wet. Voor beleidsmatige keuzes heeft de lokale overheid tot maximaal 2029 de tijd. Milieu, duurzaamheid en gezondheid maken integraal deel uit van de fysieke leefomgeving. Deze thema's krijgen een plaats in de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. De gemeente heeft, na de inwerkingtreding van de Omgevingswet, nog enkele jaren de tijd om deze documenten samen met haar ketenpartners te vormen en vast te stellen. De OMWB zal bij de vorming worden betrokken.

Om de digitale samenwerking te bevorderen wordt bij de start van de Omgevingswet het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) door het Rijk uitgerold.

Het DSO bundelt en ontsluit informatie die bij de diverse partners aanwezig is. Zowel omgevingsdiensten als hun deelnemers moeten tijdig zorgen dat hun systemen aansluiten bij het landelijke DSO. Via het DSO is straks (mogelijk deels na invoering van de Omgevingswet) informatie over een locatie beschikbaar die nodig is voor het verkrijgen van inzicht in de fysieke locatie, de vigerende omgevingsplannen, verordeningen en regels. Koppeling met andere openbare informatie draagt bij aan het inzicht voor overheid en bedrijven in specifieke locaties. Waardevolle informatie die gebruikt kan worden bij aanvragen en een beeld schetst van de impact van initiatieven voor de leefomgeving. Het in kaart brengen van gebieden draagt bij aan de duurzaamheid, veiligheid en gezondheid van de leefomgeving.

De Omgevingswet is bedoeld om tot een integrale manier van (samen)werken en afwegen te komen. Samen met ketenpartners (waterschappen, GGD en Veiligheidsregio) beschikt de OMWB over veel informatie. Die informatie zetten we in bij de uitvoering van het VTH-takenpakket. Deze informatie kan ook relevant zijn bij de ontwikkeling van Omgevingsvisies en –plannen door gemeenten en provincie. Denk hierbij aan data als milieu- en bedrijfsinformatie. Het omzetten van het huidige inrichtingenbestand naar een activiteitenbestand is een grote klus. Van de 40.000 inrichtingen die onze regio kent, moeten alle milieubelastende activiteiten opgenomen worden in het activiteitenbestand. De omzetting zal enkele jaren in beslag nemen. Dat is niet alleen een technische klus, maar ook één waarbij de juridische kwaliteit van de omzetting gewaarborgd moet worden. Hoe dit precies moet en welke impact deze omzetting ook landelijk heeft, is nog onvoldoende bekend. Feit is dat alle overheden met deze onduidelijkheid zitten, waarbij het erop lijkt dat landelijk de benodigde werkzaamheden voor deze omzetting zijn onderschat.

Impact op de OMWB 2023 en verder:
- In 2023 draagt de OMWB bij aan het concretiseren van een omgevingsvisie en omgevingsplan. Daarnaast zal diverse milieudata worden ontsloten in het DSO en zal het inrichtingenbestand gedurende een aantal jaren worden omgezet tot één of meerdere milieubelastende activiteiten (MBA) per bedrijf.

3.2.5 Energie en Klimaat

Energiebesparing is een grote maatschappelijke opgave. Onder de Omgevingswet valt een deel van de energierelevante activiteiten onder decentrale regels. Voor deze activiteiten kunnen gemeenten in het omgevingsplan de energiebesparingsplicht wijzigen en zelf een informatieplicht instellen. Het Rijk werkt aan standaardregels die gemeenten in het omgevingsplan kunnen overnemen. Omdat uniformiteit van regelgeving in de regio belangrijk is voor de effectiviteit van het toezicht door de OMWB, is het aan te bevelen deze landelijke standaardregels te volgen en/of tot regionale afstemming van decentrale regels te komen. De OMWB draagt met energietoezicht bij aan de energiebesparingsambities van de gemeenten en provincie voor 2023. We richten ons met het energietoezicht op de naleving van wettelijke verplichtingen en bovenal de energiebesparingsplicht en de informatieplicht. Daarbij wordt steeds meer gebruik gemaakt van opgebouwde data over naleefgedrag en energiebesparingspotentieel. Het Rijksprogramma ‘Versterkte Uitvoering Energiebesparings- en Informatieplicht’ (VUE) loopt door tot eind 2023. Dat betekent dat de OMWB net als voorgaande jaren gebruik zal maken van extra toezichtcapaciteit die door het Rijk beschikbaar wordt gesteld. In 2023 wordt de energiebesparingsplicht verbreed. Naast de bestaande verplichte energiebesparende maatregelen, worden ook andere CO_2-besparende maatregelen verplicht. Energievoorschriften in de vergunning worden voor de meeste vergunningsplichtige bedrijven overbodig. Dat moet leiden tot meer besparing, betere uitvoerbaarheid en betere handhaafbaarheid. De OMWB heeft de intentie om toe te zien op de naleving van deze nieuwe wettelijke verplichtingen en daarmee gemeenten te ontzorgen in de realisatie van energiebesparing en CO_2-reductie bij bedrijven. Wanneer dat leidt tot extra inzet, doet de OMWB hiervoor een voorstel. We verwachten dat de vraag naar inzet van de OMWB op energietaken zal toenemen. Uiterlijk 1 januari 2023 wordt de huidige energiebesparingsplicht gewijzigd.

Impact op de OMWB 2023 en verder:
- In 2023 draagt de OMWB met het uitvoeren van energietoezicht bij aan de gemeentelijke energiebesparingsambities. De energiebesparingsplicht wordt in 2023 verbreed. De OMWB kan het toezicht op de verbrede energiebesparingsplicht uitvoeren. Afhankelijk van de rol die de gemeenten opdragen aan de OMWB kan er een toename van uren zijn. Deze opdracht wordt verwerkt in het Werkprogramma 2023.

3.2.6 Regeling 'CO$_2$-normering werkgebonden personenmobiliteit'

De 'normerende regeling werkgebonden personenmobiliteit' geldt voor werkgevers met honderd of meer werknemers en draagt bij aan het verduurzamen van zakelijke mobiliteit en woon-werkmobiliteit, zoals afgesproken in het Klimaatakkoord.

Om de CO$_2$-uitstoot op werkgebonden personenmobiliteit te reduceren, wordt het voor werkgevers verplicht om jaarlijks te rapporteren over de zakelijke mobiliteit én de woon-werkmobiliteit. Het doel van de jaarlijkse rapportage is onder meer om vast te stellen of aan de norm wordt voldaan en data te verzamelen over de CO$_2$-uitstoot. Er wordt – naar verwachting per 1 januari 2023 – een digitaal rapportagesysteem beschikbaar gesteld, met onder meer een online tool om de CO$_2$-uitstoot te berekenen.

Volgens de conceptregeling is er nog niet meteen de noodzaak voor werkgevers om actie te ondernemen. De belangrijkste verplichtingen voor een werkgever zijn na inwerkingtreding van de regeling het invullen van de jaarlijkse rapportage en het conformeren aan de norm voor zakelijke mobiliteit per 1 januari 2026.

De inwerkingtreding was aanvankelijk gepland op 1 januari 2022, maar de uiteindelijke besluitvorming wordt overgelaten aan het nieuwe kabinet. Het kan daarom zo zijn dat de regeling in de toekomst nog wordt aangepast.

Na publicatie van de definitieve regeling brengen we de gevolgen voor de OMWB in kaart en wordt een voorstel voor de implementatie opgesteld. Hierover gaan we samen met onze deelnemers in gesprek.

Impact op de OMWB 2023 en verder:
- We brengen de gevolgen van deze regeling voor de OMWB in kaart. Hierover gaan we samen met onze deelnemers in gesprek.

3.2.7 Circulaire economie

Een circulaire economie is gericht op het optimaal inzetten en hergebruiken van grondstoffen in de verschillende schakels van de productieketen: van de winning van grondstoffen tot consumptie. Grondstoffen dreigen schaars te worden door een groeiende bevolking en toenemende welvaart in de wereld. Hierdoor wordt het steeds belangrijker om de beschikbare grondstoffen zo efficiënt mogelijk te gebruiken. Het hergebruiken van secundaire grondstoffen wordt bemoeilijkt door de huidige afvalwetgeving. Zonder aanpassingen van wetgeving, (regionaal) beleid en pilots komt circulariteit onder druk te staan. De OMWB zal de ontwikkelingen rond circulaire economie nauwlettend volgen en haar kennis hierover inzetten indien gewenst.

Impact OMWB 2023 en verder:
- Het volgen en vertalen van ontwikkelingen rondom circulaire economie en hier de eigenaren over adviseren.
- Waar mogelijk stimuleren van hergebruik van secundaire grondstoffen.

3.2.8 Gezondheid

In de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) benadrukt het Rijk de relatie tussen milieuaspecten en gezondheid. Het verminderen van stank- en geluidoverlast en het verbeteren van de luchtkwaliteit heeft een positief effect op de gezondheid. Het doel is dat een goede balans wordt bereikt voor 2050. Maatschappelijke vraagstukken over gezondheidseffecten vergen vanuit de OMWB een goede afstemming met bijvoorbeeld de GGD.

Impact OMWB 2023 en verder:
- Het volgen en vertalen van ontwikkelingen rondom gezondheid en hier de eigenaren (samen met de GGD) over adviseren.

3.2.9 Externe Veiligheid

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt het thema 'externe veiligheid' gemoderniseerd. Dit brengt diverse veranderingen teweeg, zoals een vernieuwde aanpak van het groepsrisico en een nieuwe database waarin de informatie over externe veiligheidsrisico's (REV) verzameld wordt. Tot op heden geldt het Risico Register Gevaarlijke Stoffen (RRGS) en Risicokaart als overzicht voor risicovolle activiteiten. In het kader van de Omgevingswet beoogt de wetgever een (geografisch) platform in te richten vanuit het VTH-systeem, waarin de meeste data over het omgevingsbeleid wordt verzameld, de Atlas Leefomgeving. Daarin wordt ook de data van het RRGS opgenomen. Het RRGS als platform gaat verdwijnen wanneer de gegevens zijn overgezet naar het nieuwe Register Externe Veiligheid (REV). Het REV moet in 2024 operationeel zijn, op voorwaarde dat alle bronhouders van de data hun aansluiting op de juiste wijze hebben geordend en gekoppeld. Een belangrijke vraag is welke rol de omgevingsdiensten willen, kunnen en moeten spelen bij het inrichten en onderhouden van het REV. In het jaar 2023 wordt hier projectmatig verder vorm aan gegeven. Mocht de OMWB hier een rol in gaan spelen, dan zullen er aanvullende financiële middelen vanuit de gemeenten beschikbaar moeten komen.

Impact OMWB 2023 en verder:
- Het REV moet met input van onder andere de OMWB worden beheerd en geactualiseerd.

3.2.10 Cybercriminaliteit

Onder cybercriminaliteit verstaan we criminaliteit waarbij een computersysteem wordt aangevallen of wordt misbruikt voor criminele activiteiten. Tegenwoordig heeft criminaliteit steeds vaker een digitale component. Bij allerlei soorten misdrijven maken criminelen ook gebruik van computers en smartphones. De kans dat dit gebeurt bij bedrijven wordt steeds groter. Het gijzelen of manipuleren van de bedrijfscomputers kan in het meest extreme scenario leiden tot ongecontroleerde bedrijfsprocessen en uiteindelijk tot ernstige milieuschade. Ook kan diverse geheime data op straat komen te liggen of worden misbruikt. Er is helaas geen wondermiddel tegen cybercriminaliteit. Wel kunnen organisaties een set aan maatregelen treffen die de weerbaarheid tegen cybercrime vergroot en de impact van incidenten beperkt. Het is een algemene ontwikkeling die we als omgevingsdienst op ons af zien komen en nauwlettend volgen. In eerste instantie heeft de OMWB hierin een signalerende en meedelende functie. Wanneer de OMWB hierin een andere rol gaat spelen, dan zullen er aanvullende financiële middelen vanuit de gemeenten beschikbaar moeten komen.

Impact OMWB 2023 en verder:
- De OMWB update continu de systemen tegen cybercriminaliteit.
- De OMWB gaat het gesprek aan met bedrijven waar cybercriminaliteit kan uitmonden in milieuschade.

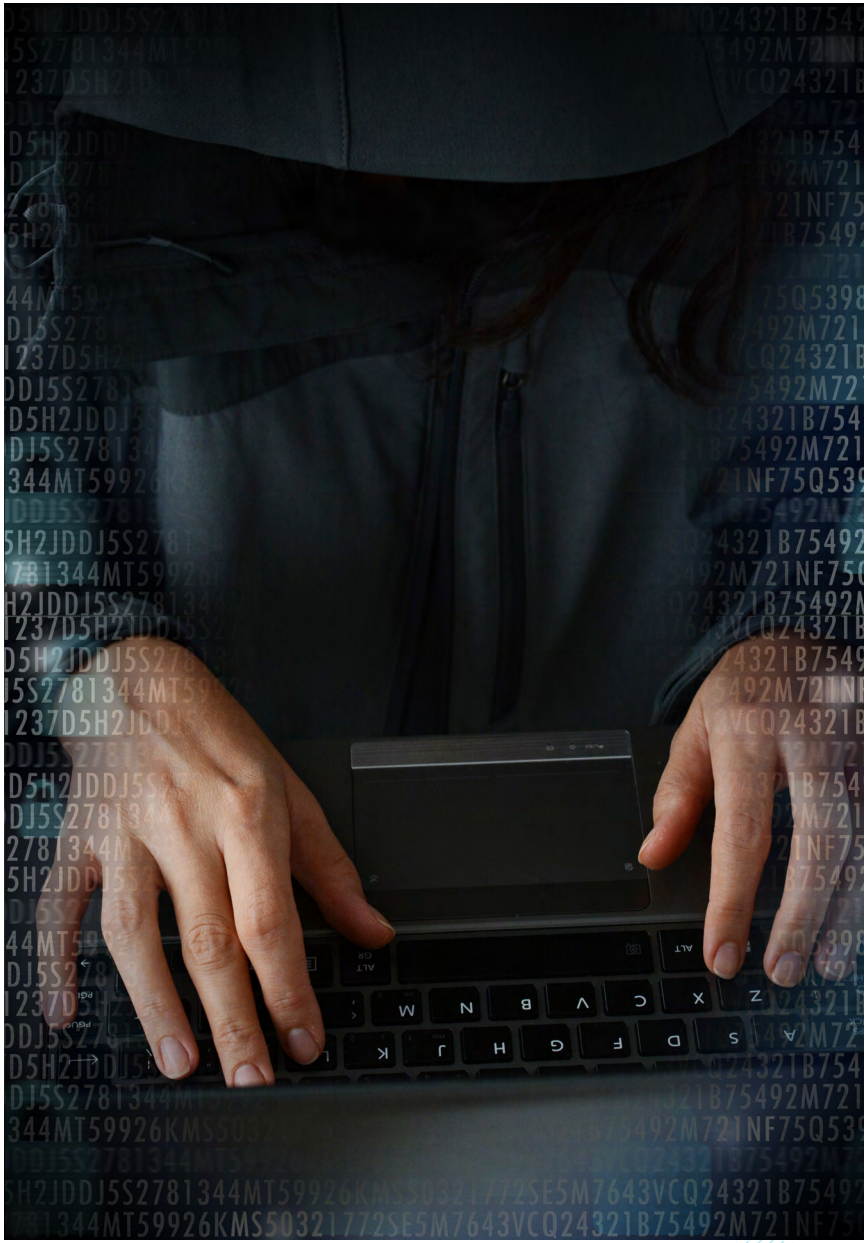

3.3 Ontwikkelingen VTHKA

3.3.1 Ontwikkelingen binnen VTH

Vergunningverlening, (keten)toezicht en handhaving zijn onze kernactiviteiten. Als uitvoeringorganisatie gaat ook in 2023 onze aandacht primair uit naar de uitvoering van deze taken. We staan aan de vooravond van grote veranderingen in het VTH-stelsel. Alle ontwikkelingen in deze Kaderbrief hebben een relatie en effect op de uitvoering van deze taken. De naderende Omgevingswet is één van deze ontwikkelingen. Als organisatie zorgen we ervoor dat we klaar zijn voor de uitvoering van de VTH-taken, maar we zijn de komende jaren sterk afhankelijk van onze deelnemers als het gaat om de overige onderwerpen die van invloed zijn op onze taakuitvoering. Zo is nog onduidelijk wat deelnemers (op termijn) gaan doen met de bruidsschat en de omgevingsvisies, en wat dat gaat betekenen voor de taken van de OMWB. De Omgevingswet vraagt om een integrale afweging van alle belangen. Om deze integrale benadering te bereiken is het essentieel dat de verschillende ketenpartners elkaar weten te vinden en kennis hebben van elkaars standpunten. Door samen te werken kan er van elkaar worden geleerd en kunnen prioriteiten van de werkzaamheden gezamenlijk worden gevormd. Gezamenlijke prioriteiten zorgen voor meer focus en effectieve inzet van het VTH-instrument. Bij ketentoezicht is de samenwerking van groot belang.

In het ketentoezicht speelt de keten van aaneengesloten verzamelingen van handelingen m.b.t. verschillende stoffen, producten en afvalstoffen een belangrijke rol in de handhaving. Om goed te kunnen handhaven moet het denken in ketens daarom centraal staan en is samenwerking tussen de verschillende handhavingspartners belangrijk. Verschillende bedrijven zijn vaak betrokken bij het uitvoeren van werkzaamheden en handelingen met stoffen en producten en daarnaast beschikken zij daartoe vaak over meerdere vergunningen, afgegeven door verschillende bevoegde bestuursorganen die ook bij de handhaving een rol spelen. Voor een goede samenwerking tussen de handhavingspartners speelt de bereidheid om informatie met elkaar te delen en om het eigen optreden af te stemmen met de partners een belangrijke rol.

Impact OMWB 2023 en verder:

- Bij een inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2022 krijgen we binnen het VTH-domein in 2023 vooral te maken met de verdere doorontwikkeling en implementatie van deze wet.
- We zijn afhankelijk van het Rijk voor de ontwikkeling van het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Het is op dit moment nog niet duidelijk of het systeem (volledig) operationeel is halverwege 2022 en welke doorontwikkeling er plaatsvindt in 2023.
- Het is goed mogelijk dat in de eerste periode waarin we ervaring opdoen met de Omgevingswet er uitvoeringsproblemen naar boven komen.
- We houden deelnemers individueel en via AO en DB/AB op de hoogte van de uitvoeringsconsequenties van de Omgevingswet.
- Vanuit de bruidsschat (de tijdelijke set aan Rijksregels waarvoor gemeenten uiteindelijk zelf regels kunnen opstellen) zal er door de deelnemers een ontwikkeling naar een volledig omgevingsplan plaatsvinden, waaraan de OMWB vanuit haar inhoudelijke expertise een adviserende en ondersteunende bijdrage kan leveren.
- Door de bruidsschat kunnen lokale verschillen in de regelgeving ontstaan. We adviseren deelnemers oog te houden voor de uitvoerbaarheid en hier de OMWB en regio zo nodig bij te betrekken.
- Informatie gestuurd werken krijgt in 2023 een grotere rol binnen het VTH-proces.
- De meerjaren programmering van de ketenpartners wordt met elkaar besproken en waar mogelijk op elkaar afgestemd.

3.3.2 Ontwikkelingen binnen vergunningverlening

De belangrijkste ontwikkelingen binnen vergunningverlening zijn toe te schrijven aan de Omgevingswet. De wijzigingen die volgen op de vraag in welke mate een activiteit vergunningsplichtig of meldingsplichtig is, hebben effect op de werkvoorraad van omgevingsdiensten. Momenteel is nog onduidelijk welke impact dat zal hebben. Een goede overdracht van vergunningverlening naar toezicht en handhaving is van belang om het toezicht effectief in te richten. Vergunningen zullen geactualiseerd worden en er moet vastgelegd worden hoe om te gaan met overgangsrecht. Het ligt niet voor de hand dat we in 2023 'uitontwikkeld' zijn. Samen met onze partners zullen we ons werk en onze processen steeds beter afstemmen op de gewijzigde regelgeving. In 2022 heeft de Provincie Noord-Brabant daarmee samen met de drie Brabantse omgevingsdiensten altijd een actueel digitaal toegang tot de (milieu)vergunningvoorschriften die gelden voor de meest risicovolle bedrijven (Brzo-bedrijven). Digitalisering helpt om het hele proces van vergunningverlening sneller, efficienter en transparanter te maken. Het programma AADV speelt in op de komst van de Omgevingswet. AADV staat voor 'Altijd Actuele Digitale Vergunning'. Daarin verandert de wetgever zijn grondhouding van 'Nee, mits..' naar 'Ja, tenzij..'. Dit idee is gericht op samenwerking en ruimte geven aan initiatieven vanuit de samenleving. Daarvoor is verandering nodig in de manier van werken van overheden, omgevingsdiensten en het bedrijfsleven. Binnen het programma AADV wordt een applicatie ontwikkeld die alle geldende voorschriften van bedrijven laat zien. In dit overzicht is in één oogopslag te zien welke regels gelden voor welke bedrijven en welke veranderingen zijn doorgevoerd. Met de komst van de Omgevingswet bestaat de mogelijkheid om milieuleges te heffen over milieubelastende vergunningsplichtige activiteiten. De hoogte van de legesbedragen moeten gelijke tred houden met de kosten die worden gemaakt. Bij de start van de Omgevingswet is de ervaring over de kosten-baten beperkt. De eerste evaluatie van de legesverordening vindt vanaf 2023 plaats.

Impact OMWB 2023 en verder:

- Het is op dit moment nog niet duidelijk welke impact de Omgevingswet gaat hebben op het aantal vergunningsaanvragen. Dit zal naar verwachting ook per type aanvraag variëren.
- Er ligt een omvangrijke opgave om het inrichtingenbestand te transformeren naar milieubelastende activiteiten en hiervoor de meldingen en vergunningen op orde en (altijd) actueel te hebben.
- Het Omgevingsoverleg (de Omgevingstafel of het Vooroverleg) is belangrijk om te kunnen voldoen aan de gestelde behandelingstermijn van acht weken. Om dat in 2023 goed ingericht te hebben, is nauwe samenwerking en afstemming met onze deelnemers van cruciaal belang.
- Legesverordeningen wordt gemonitord en indien nodig geactualiseerd.
- De milieuvergunningen zijn gedigitaliseerd en toegankelijk.

3.3.3 Ontwikkelingen binnen toezicht

Ook bij het toezicht is het Informatie gestuurd werken (IGW) een belangrijke (door)ontwikkeling. We willen immers effectiever toezicht houden en onze capaciteit dáár inzetten waar het milieurisico het hoogst is en/of het naleefgedrag laag is. Dat is een belangrijk argument om IGW te verstevigen. We verwachten veel van de opbrengsten van digitalisering en datagedreven werken. Mogelijk maakt de klassieke wijze van toezicht houden steeds meer plaats voor nieuwe werkwijzen. Te denken valt aan: toetsing op de borging van naleving, op basis van geavanceerde data analysetechnieken risicogericht prioriteren, het raadplegen van openbare bronnen, het uitvoeren van audits, het inzetten op bewustwording, gedragsverandering en communicatie als interventiemiddel om een omslag van reactief gedrag naar proactief gedrag te faciliteren en het (verder) inzetten van moderne technieken als bijvoorbeeld drones, satellieten, snuffelpalen en Fluid Liquid Infra Red (FLIR)-camera's. We zetten in om te voorkomen in plaats van te repareren. Het gaat ons daarbij om de maatschappelijke effecten die we daarmee beter kunnen bereiken. We proberen op die wijze bij te dragen aan een VTH-stelsel dat toekomstbestendig is om een schone en veilige leefomgeving te borgen in relatie tot de uitdagingen waar we voor staan. Regelnaleving is een middel in plaats van een doel. Tot slot houden we ook oog voor de keten. We zetten daarbij waar nodig in op diepgaand administratief toezicht. We maken gebruik van analyses en richten ons op trends.

Impact OMWB 2023 en verder:

- Om het toezicht goed aan te laten sluiten bij vergunningverlening, onderzoeken we de rol die toezicht heeft in het vergunningverleningsproces en/of bij het Omgevingsoverleg.
- Door de investering in IGW zetten we meer capaciteit in op data-analyse. Aan de ene kant verwachten we dat deze data-analyse stuurt op een effectievere inzet van toezicht in de leefomgeving. Aan de andere kant verwachten we dat we door data-analyse meer overtredingen tegen zullen komen die om inzet vragen van toezicht en mogelijk handhaving. Het exacte effect is op dit moment moeilijk in te schatten.

3.3.4 Ontwikkelingen binnen handhaving

Handhaving ligt onder een vergrootglas, mede door de verschillende publicaties over milieucriminaliteit en de toenemende maatschappelijke aandacht voor een schone, gezonde en veilige leefomgeving. Hoewel handhaving nooit een opzichzelfstaand doel is, vormt het wel het cruciale sluitstuk wanneer toezicht alleen niet meer toereikend is. Net als voor toezicht geldt voor handhaving dat de Omgevingswet minder houvast biedt in de vorm van duidelijke, strikt na te leven regels dan in het oude stelsel. Daarom zien we ook het belang van een goede overdracht tussen en afstemming met vergunningverlening en toezicht. In het bijzonder voorzien we in 2023 een grotere rol voor het strafrecht om veelplegers en milieucriminelen adequaat het hoofd te kunnen bieden. De OMWB streeft naar een geharmoniseerde inzet van bestuurs- en strafrecht. Het werken volgens de Landelijke Handhavingsstrategie (LHS) is daarbij onontbeerlijk. Door de LHS beter te borgen in de organisatie en dankzij de juiste inzet van de strafrechtelijke handhavingscapaciteit zorgen we ervoor dat we het strafrechtelijke handhavingsinstrument optimaal kunnen benutten. Strafrechtelijke milieuzaken worden opgepakt door onze boa's, die in samenspraak met het Openbaar Ministerie per zaak zoeken naar een passend juridisch antwoord. Voor zwaardere milieuzaken geldt dat een beroep gedaan wordt op de politie om die zelfstandig of samen met de OMWB op te pakken. In 2023 zullen we de ontwikkeling verder doorzetten. Het IGW is ook behulpzaam op handhaving. We verzamelen data, koppelen informatiestromen aan elkaar en krijgen zo meer zicht op veelplegers en milieucriminelen binnen ons werkgebied. Door informatiegericht te handhaven kunnen we ook efficiënt handhavend optreden en toezicht houden op zogenoemde 'hotspots'. Daarbij maken we onder meer gebruik van moderne technieken als camera's en drones.

Impact OMWB 2023 en verder:

- In 2023 verwachten we een toename van de inzet van strafrecht, door een adequate toepassing van de LHS.
- Door het informatie gestuurd handhaven hebben we in 2023 een beter beeld van de aard en omvang van de milieuovertredingen en -criminaliteit binnen ons werkgebied.
- Deze rol is gecompliceerder dan voorheen, gegeven de afname in het aantal strikte middelvoorschriften en regionale verschillen in regelgeving en vergunningen.

3.3.5 Ontwikkeling binnen specialistische taakuitvoering

De afgelopen jaren zagen we de inzet van onze specialisten en juristen toenemen. Dit komt onder andere door dossiers rondom stikstof, juridische ondersteuning bij de VTH-taakuitvoering en een toegenomen vraag vanuit onze deelnemers. Ook in 2023 zet deze trend door. Het stikstofdossier blijft in 2023 door nieuwe uitspraken actueel en inzet van onze juristen vragen. Het vertalen van bestuurlijke ambities naar de uitvoering, zoals het Schone Lucht Akkoord en de energietransitie vragen om inzet van expertise van de OMWB. Het aan de voorkant betrekken van deze kennis zorgt ervoor dat bestuurlijke ambities vertaald kunnen worden naar de VTH-uitvoering en daarmee ook resultaat bereikt kan worden. We zien en verwachten dat ook de toenemende zorgen in de samenleving over de leefomgeving, zoals de onrust rondom de asfaltcentrales in Nederland, vragen om inzet van specialisten en juristen. De rol van de specialist zal door de inwerkingtreding van de Omgevingswet veranderen. Het aan de voorkant betrekken van specialistische kennis vergroot de haalbaarheid van een initiatief. En in de totstandkoming van de Omgevingsplannen van onze deelnemers is het ontsluiten van onze kennis over de verschillende milieuaspecten noodzakelijk. Kortom, zowel de inhoudelijke ontwikkelingen als de maatschappelijke en bestuurlijke dossiers vragen om een brede inzet van onze specialisten en juristen. De daadwerkelijke inzet is echter door de sterk wisselende ontwikkelingen nog niet

te ramen. Daarnaast is deze inzet ook afhankelijk van de vraag van de deelnemers. Tot slot moeten we als OMWB ervoor zorgen dat onze specialistische en juridische kennis op peil blijft en dat er voldoende capaciteit is voor het uitvoeren van deze taken.

Impact OMWB 2023 en verder:
- We verwachten door verschillende ontwikkelingen een toename van de inzet van onze specialisten en juristen.
- Deze toename is op inhoudelijk vlak autonoom: we zijn hierbij afhankelijk van de effecten van nieuwe jurisprudentie en wijzigingen op (Rijks)beleid.
- De toename is ook afhankelijk van de vraag van onze deelnemers (aanvullende verzoektaken) op het vlak van de Omgevingswet.
- De toename ramen we in overleg met onze deelnemers zo goed mogelijk in het Werkprogramma 2023.

3.3.6 Ontwikkelingen binnen natuurbescherming

De ODBN verleent namens de provincie vergunningen en ontheffingen op het gebied van de Wet natuurbescherming (Wnb) voor geheel Noord-Brabant – waaronder ook het stikstofdossier valt – en verzorgt het toezicht en de handhaving daarop. Stikstof blijft ons dagelijkse werk beïnvloeden. Het ontbreekt aan landelijk beleid, de maatschappelijke discussie wordt steeds scherper gevoerd en we zien dat rechterlijke uitspraken grote invloed hebben op het beleid en onze uitvoering daarvan. We zien dat de juridische inzet in omvang toeneemt. We verwachten dat er nieuwe uitspraken zullen komen met consequenties voor onze VTH-uitvoering. Daarom blijft de inzet van onze juristen en specialisten onverminderd van belang. Daarnaast verwachten we een toename aan handhavings- en intrekkingsverzoeken. Het stikstofdossier zal ook in 2023 veel inspanning vergen. De OMWB houdt samen met ODBN deze ontwikkelingen nauwlettend in de gaten en vertaalt deze zo snel als mogelijk naar de uitvoering.

Naast stikstof verzorgt de OMWB ook zelfstandig de VTH-taken op het gebied van soortenbescherming. Mede door de komst van de Omgevingswet komt er steeds meer aandacht voor soortenbescherming. Anders dan bij de reguliere VTH-regelgeving gaat de Omgevingswet voor het onderdeel natuur nog altijd uit van 'Nee, tenzij..'-wetgeving. De Omgevingswet heeft in die zin niet alleen tot doel om de fysieke leefomgeving te ontwikkelen, maar ook om deze goed te beschermen. De afgelopen jaren is de maatschappelijke bewustwording en betrokkenheid bij natuur versterkt en door Rijksbeleid gestimuleerd. Dit leidt tot een veranderende rol en taak van de OMWB. Zo is de gemeentelijke vraag voor het bieden van ondersteuning voor wat betreft de toepassing en uitvoering van de Wnb gegroeid. We verwachten dat deze vraag in 2023 verder toe zal nemen.

Impact OMWB 2023 en verder:
- De OMWB houdt haar deelnemers op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen.
- Ook in 2023 zal de inzet van de OMWB (in combinatie met ODBN) op het stikstofdossier groot zijn, de exacte omvang is door telkens nieuwe (juridische) ontwikkelingen moeilijk in te schatten.
- We verwachten in 2023 wederom een stijging in de opdrachtwaarde voor soortenbescherming.

3.3.7 Ontwikkelingen binnen de klachtenregeling

De OMWB voert de klachtenregeling uit voor de deelnemers. De afgelopen jaren zagen we een forse toename in het aantal milieuklachten. Daarmee zien we onvermijdelijk ook een kostenstijging voor onze deelnemers. Er wordt een pilot uitgevoerd waarmee op basis van herziene werkprocessen en een gewijzigde personele bezetting geprobeerd wordt om de klachtenafhandeling efficiënter te laten verlopen. In 2022 wordt besloten of deze pilot een meer permanent gevolg gaat krijgen binnen de OMWB. In dat geval zal 2023 in het teken staan van het verder bestendigen van dit afhandelingsproces. Vanaf 2023 werken we met een nieuw systeem voor de registratie van milieuklachten. Dit omdat het huidige registratiesysteem -S@men- niet meer wordt ondersteund. In 2022 gaan we met de twee andere Brabantse Omgevingsdiensten en RUD Zeeland een traject in om te komen tot een nieuw registratiesysteem.

Impact OMWB 2023 en verder:

- We voorzien een kostenstijging in de klachtafhandeling gezien het almaar toenemende aantal klachten. Om dat tegen te gaan, onderzoeken we een efficiëntere werkwijze.
- Afhankelijk van de evaluatie van de nieuwe werkwijze werken we vanaf 2022 met een nieuw afhandelingsproces dat we in 2023 verder zullen bestendigen.
- In 2023 werken we met een nieuw registratiesysteem.

3.4 Ontwikkelingen in de regionale dienstverlening

Naast de individuele dienstverlening voert de OMWB regionale taken uit voor het collectief van deelnemers. Deze taken vallen onder de regionale dienstverlening. Daarnaast vallen ook thema's die raken aan de inhoudelijke doorontwikkeling van de VTH-taken en specialistische taken onder dit programma. Een belangrijk onderdeel van de regionale dienstverlening is het jaarlijks op te stellen collectieve takenprogramma. In het collectieve programma bundelen we de meerjarige ontwikkelopgaven van de OMWB. Het programma 2023 wordt eind 2022 opgesteld op basis van deze Kaderbrief, de strategische agenda, de begroting 2023 en de dan actuele ontwikkelingen. De werkzaamheden in het programma zijn gericht op productinnovatie- en ontwikkeling, kwaliteitsverbetering en het efficiënter uitvoeren van de primaire taken. Het Ontwikkelprogramma en de daaruit volgende projecten vormen daarmee een vliegwiel voor noodzakelijke ontwikkelingen op het programma Individuele Dienstverlening. Het Ontwikkelprogramma wordt gedekt uit het budget Collectieve Taken (programmadeel 3). De druk op de Collectieve Taken en het Ontwikkelprogramma nemen verder toe. Steeds meer taken worden opgepakt voor het collectief van deelnemers. Om vorm te kunnen blijven geven aan belangrijke nieuwe ontwikkelingen, zoals IGW, is extra capaciteit nodig. Dit willen we onderbrengen onder de Collectieve Taken.

3.4.1 Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)

De aanwezigheid van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) is een urgent thema dat de afgelopen jaren steeds meer aandacht kreeg. De aanwezigheid van ZZS speelt breed: in lucht, water en bodem. Deze stoffen zijn geclassificeerd als de gevaarlijkste stoffen voor mens en milieu en het streven is om deze stoffen uit de leefomgeving te weren. De drie Brabantse omgevingsdiensten zijn in opdracht van de provincie bezig met het vormen van een beeld van ZZS-emissies in Brabant. Door de aanwezigheid van grote industrie in Midden- en West-Brabant is de OMWB hiervan de trekker. Het vergroten van de kennis van ZZS bij onze toezichthouders (ook voor gemeentelijke taken) is een belangrijke stap om ZZS mee te nemen in onze taakuitvoering. Maar ook in de risicoanalyse bij de herijking van het Regionaal Kader

moet ZZS een plaats krijgen. Zo kunnen we inzoomen op branches met een hoog risiconiveau, door projectmatig en themagericht toezicht. Landelijk lopen verschillende pilots die betrekking hebben op ZZS. Als OMWB volgen we de ontwikkelingen op de voet. Verkregen inzichten, onder meer op basis van de resultaten van de eerdergenoemde pilots, kunnen invloed hebben op de inrichting van het werkprogramma 2023 en het ontwikkelprogramma 2023.

Impact OMWB 2023 en verder:
- Het volgen van ontwikkelingen rondom ZZS en het adviseren daarover wordt in 2023 bekostigd vanuit het budget Collectieve taken. De omvang van deze uren wordt bepaald in het Ontwikkelprogramma 2023.

3.4.2 Provinciaal programma KOMPAS vertalen naar gemeenten

In juni 2018 heeft Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant 'Instrumenteel kader vergunningverlening, toezicht en handhaving Omgevingsrecht. Een integrale aanpak in de geest van de komende Omgevingswet' vastgesteld. Dit kader beschrijft de doorontwikkeling van VTH-taken, gericht op verdere professionalisering van de taakuitvoering en afgestemd op de manier van werken, zoals de Omgevingswet bedoelt. De Provincie Noord-Brabant heeft de drie Brabantse omgevingsdiensten de opdracht gegeven om het VTH-kader verder uit werken. Dit is gebundeld in het meerjarige programma KOMPAS. Er is onder andere gewerkt aan uniforme werkwijzen, richtlijnen en protocollen met als doel een efficiënte en effectieve inzet van VTH-taken te bewerkstelligen. Het programma KOMPAS is gericht op provinciale 'inrichtingen' en taken. Een fiks aantal ontwikkelde producten kunnen ook ingezet worden bij gemeentelijke 'inrichtingen' en taken. Een verkenning van een uitrol over onze gemeentelijke deelnemers draagt bij aan het toewerken naar een 'level playing field' over heel Brabant.

3.4.3 Transitie Zorgvuldige Veehouderij

De transitie naar een Zorgvuldige Veehouderij is in Brabant in volle gang en blijft hoog op de maatschappelijke agenda staan. De OMWB focust zich voornamelijk op de uitvoeringsconsequenties van het veranderende beleid, zodat de VTH-taken kwalitatief goed en efficiënt uitgevoerd kunnen worden. De afgelopen jaren is de Taskforce Veehouderij volop bezig geweest met het formuleren en implementeren van maatregelen om met behoud van het beleid de hoeveelheid werk die op de Brabantse omgevingsdiensten af komt, aan te kunnen. Deze maatregelen zijn succesvol gebleken in het terugdringen van het capaciteitsvraagstuk, maar blijven een aandachtspunt vormen. Bij de laatste herijking van de Taskforce 2.0 is geen rekening gehouden met eventueel nieuw beleid. Het Rijk heeft nog geen duidelijk en consistent beleid uitgezet voor veehouderij. Er wordt wel gesproken over zaken als onteigening, opkoopregelingen en het intrekken van vergunningen – zeker in relatie met het stikstofdossier – maar dit heeft zich nog niet vertaald naar duidelijke beleidsvorming. Dit alles zorgt voor maatschappelijke onrust. Dat zien we ook terug in onze VTH-werkzaamheden. We volgen ontwikkelingen binnen de veehouderij en aanpalende onderwerpen – zoals stikstof, stoppers en saldering – nauwgezet. Als OMWB blijven we het belang van een tijdige vertaling naar het VTH-instrumentarium benadrukken. Tenslotte zien we ook het belang van het onderwerp gezondheidsrisico's rond veehouderijen toenemen. Met de komst van de Omgevingswet wordt het thema gezondheid nog belangrijker, omdat dit nu opgenomen is in de Wet zelf. Hierbij werken we nauw samen met de GGD als kennisdrager en adviseur.

Impact OMWB 2023 en verder:
- Als OMWB blijven we actief betrokken bij de ontwikkelingen. Naast het capaciteitsvraagstuk proberen we ook de gevolgen voor het VTH-beleid en -strategie in kaart te brengen.
- Gezondheid en veehouderij gaan door de invoering van de Omgevingswet en met het oog op het maatschappelijke debat een grotere rol spelen in de VTH-taken.

4. Bedrijfsvoering

In dit hoofdstuk wordt achtereenvolgens het Programma 'Van goed naar beter', informatievoorziening, het HRM-beleid en de Wet Gemeenschappelijke Regelingen toegelicht.

4.1 Programma 'Van goed naar beter'

De OMWB is volop in ontwikkeling. Deels gedreven door externe factoren (Omgevingswet, Stikstofproblematiek en het rapport van de commissie Van Aartsen) en deels door interne ontwikkelingen (werken met nieuwe systemen en processen). Bij deze doorontwikkeling past een organisatie die stuurt op de resultaten van het werk, oog houdt voor zowel kwaliteit als effectiviteit en goed samenwerkt met haar deelnemers. De OMWB is de afgelopen jaren door vele inspanningen hierin gegroeid, maar er is ruimte om nog beter te worden. In 2022 zal het programma 'Van goed naar beter' van start gaan. Dit programma behelst het effectueren van het (financieel) potentieel van het onderzoek naar kosteneffectiviteit van december 2020. Het programma wordt in meerdere fasen uitgewerkt. In het faseplan van 2023 worden de activiteiten en hun effecten in detail uitgewerkt. Om de resultaten te realiseren is er in de begroting van 2023 een investering van € 450.000 opgenomen. Hoofdactiviteiten in dit faseplan zijn; het borgen van procesmanagement in de organisatie, helder met elkaar definiëren wat kwaliteit is, meer aandacht geven aan de risicogerichte benadering, het aanpakken van verspilling en het verbeteren van de (digitale) samenwerking met deelnemers. De cumulatieve financiële effecten van de activiteiten van het programma worden in 2023 ingeschat op € 1.300.000.

4.2 Informatievoorziening

4.2.1 Informatie gestuurd werken/databeheer

In 2021 is gestart met de impuls Informatie gestuurd Werken (IGW). Het IGW vormt een steeds belangrijker fundament onder het handelen van de OMWB. Hoe beter het ons lukt om data te vertalen naar waardevolle informatie en inzichten, hoe beter we kunnen bijdragen

aan een schone, veilige en duurzame leefomgeving. Er wordt een strategie gevolgd om data en data-analyse op te nemen in de kern van de organisatie. Medewerkers in de organisatie moeten zich steeds meer bewust worden van het belang en de waarde van data. Bovendien gaan we deze data steeds beter combineren met andere (externe) databronnen om de waarde van de data nog verder te vergroten. Onze vergunningverleners, toezichthouders en handhavers hebben op termijn beschikking over actuele en relevante informatie voor de uitvoering van hun taken. Hierbij wordt ook relevante contextuele informatie aangeboden, zoals milieu- of omgevingsinformatie. Op deze wijze wordt informatie gecombineerd met menselijke denkkracht om te komen tot de best mogelijke beslissing. Analyse van deze data leidt dan tot inzicht in de effecten van onze inzet op de leefomgeving. Deze inzichten kunnen onze deelnemers helpen en maken nieuwe - op de uitvoering gerichte - beleidsbeslissingen mogelijk.
In de uitwerking van het programma IGW zijn voor 2023 concrete activiteiten beschreven. Hierdoor wordt de inzet van onze VTH-medewerkers efficiënter en effectiever. Dit betekent dat ook de wijze verandert waarop we vorm geven aan opdrachten. De ontwikkeling van IGW is een voortdurende factor en vraagt in de komende jaren een investering in de ontwikkeling van de juiste kennis, competenties en (ICT-)structuren.

4.2.2 Aansluiting bij landelijke standaarden en systemen
Eind 2021 is de aansluiting met Inspectieview Milieu gerealiseerd. Inspectieview is een webapplicatie die signaleert en informeert door gegevensdeling. Eigenaar is het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. De budgetten voor de aansluiting en werking zijn reeds gereserveerd. We willen in 2023 aanhaken bij de mogelijke doorontwikkeling van Inspectieview.

De intrede van de Omgevingswet houdt in dat ook het Digitaal Stelstel Omgevingswet operationeel zal zijn. Naast deze landelijke voorziening moet ook ons eigen VTH-systeem gekoppeld worden. De update van Squit 20/20 naar Rx Mission zal in 2022 plaatsvinden. De verdere doorontwikkeling van zowel de landelijke voorziening DSO als Rx Mission zal na 2022 plaats gaan vinden.

Het Register Externe Veiligheid (REV) (zie ook paragraaf 3.2.9) moet in 2024 operationeel zijn in de zin dat alle bronhouders van de data hun aansluiting op de juiste wijze hebben geordend en gekoppeld. Een belangrijke vraag is welke rol de omgevingsdiensten willen, kunnen en moeten spelen bij het inrichten en onderhouden van het REV. In het jaar 2023 wordt hier projectmatig verder vorm aan gegeven.

In de loop van 2022 wordt duidelijk of de huidige budgetten voor informatievoorziening en Collectieve taken voldoende zijn om deze ontwikkelingen te financieren.

4.3 HRM-beleid
In deze paragraaf worden de ontwikkelingen met betrekking tot het HRM-beleid toegelicht.

4.3.1 HR-instrumenten, impuls 2023
Eén van de pijlers van Strategisch HRM is het cultuur- en leiderschapstraject. In samenwerksessies heeft een groep van ongeveer veertig medewerkers de huidige en gewenste cultuur beschreven en zijn er drie kernthema’s voor de ontwikkeling van de OMWB geformuleerd. Voor de verdere concretisering is ondersteuning van een externe partij gewenst en uitgevraagd. De opdracht is gegund aan Ardis. Dit traject is in 2023 afgerond. De organisatie heeft dan een impuls gehad die helpt bij de uitdagingen die onder andere de Omgevingswet ons brengt. Voor 2023 betekent dit een incidentele uitgave van € 50.000,-, dit is de laatste tranche van de gehele opdracht.

4.3.2 CAO-ontwikkelingen
Op het moment dat deze Kaderbrief wordt opgesteld is er een principeakkoord bereikt tussen de vakbonden FNV Overheid, CNV Overheid en FDO-MHA en de werkgevers VNG en WSGO voor een nieuwe Cao SGO voor de periode tot en met 2022. In deze Cao zijn afspraken gemaakt over een incidentele uitkering in 2021, een structurele loonsverhoging voor 2021 en 2022 en extra verlofdagen vanaf 1 januari 2023. De loonsverhoging en extra verlofdagen werken

structureel door in het tarief van 2023. In december 2021 worden de lonen structureel geïndexeerd met 1,5% en voor 2022 met een percentage van 2,4% met ingang van april.

Aangezien de nieuwe Cao geen afspraken voor de indexering van de lonen voor 2023 bevat, is voor het jaar 2023 de indexering gehanteerd, zoals die is opgenomen in de Macro-economische verkenning van het CPB. In de versie van september 2021 (herziene versie van 27 september 2021) wordt uitgegaan van een indexering van 2,3% voor 2023 (zie ook paragraaf 5.1.1 Indexering).

In het principeakkoord is daarnaast het toekennen van extra bovenwettelijke verlofdagen vastgelegd, waarbij lokale regelingen komen te vervallen. De uitbreiding van extra verlofdagen heeft financiële consequenties; het extra verlof gaat immers ten koste van de beschikbare productieve uren en daarmee dus van de declarabiliteit.

Effecten 2023 en verder:
- De structurele effecten van de nieuwe Cao zijn verwerkt in het nieuwe tarief voor 2023.
- De extra verlofdagen hebben een verhogend effect voor het tarief, aangezien de totale kosten door minder productieve uren gedekt moeten worden. Zie voor verdere toelichting paragraaf 5.2 'Baten en tariefontwikkeling'.

4.4 Wet Gemeenschappelijke Regelingen (WGR)

Op 14 december 2021 heeft de Eerste Kamer ingestemd met het wetsvoorstel tot aanpassing van de Wet gemeenschappelijke regelingen (de Wet versterking legitimiteit gemeenschappelijke regelingen). De ingangsdatum is bepaald op 1 juli 2022, waarbij een implementatietermijn geldt van twee jaar. Deze wetswijziging zal zeker gevolgen gaan hebben voor de gemeenschappelijke regeling (GR) van de OMWB. De jaren 2022 en 2023 zullen we benutten om in nauw overleg met de deelnemers de wijzigingen door te voeren.

Het wetsvoorstel introduceert nieuwe instrumenten waarmee gemeenteraden en Provinciale Staten hun controlerende en kaderstellende taken beter kunnen uitvoeren. De veranderingen betreffen in het kort:
- Er komt een verruiming van de mogelijkheden om zienswijzen in te dienen.
- De mogelijkheid komt om een regionale gemeenschappelijke adviescommissie in te stellen.
- In de gemeenschappelijke regeling (GR) moet afgesproken worden hoe omgegaan wordt met participatie van bijvoorbeeld burgers, bedrijven of maatschappelijke organisaties.
- Het bestuur van de GR krijgt een actieve informatieplicht over wat er speelt in de GR.
- Voor het deelnemen aan de gemeenschappelijke adviescommissie komt een vergoeding voor raads- of PS-leden.
- De verplichting komt om afspraken te maken over evaluatie van de GR.
- Er komt een aanpassing van de regels over de gevolgen van uittreding.
- Veranderingen in de termijnen van de begrotingscyclus (Kaderbrief 30 april (i.p.v. 15 april), de zienswijzetermijn voor de begroting wordt twaalf weken (i.p.v. acht weken), de begroting dient bij BZ te worden ingediend voor 15 september (i.p.v. 1 augustus).

De nieuwe instrumenten worden veelal niet geïntroduceerd als harde inhoudelijke verplichtingen, maar laat de inhoud van de afspraak over aan de betrokken partijen. Dit betekent dat in nauw overleg met alle betrokkenen tot nadere concrete afspraken voor de OMWB moet worden gekomen.

5. Financiële uitgangspunten

In voorgaande tekst is op thema's een kwalitatieve doorkijk geschetst van verwachte en beoogde ontwikkelingen en trends voor de aanstaande planperiode. In deze paragraaf worden de financiële uitgangspunten benoemd voor de Begroting 2023 en de Meerjarenraming 2024-2026.

5.1 Algemene uitgangspunten

De OMWB hanteert de volgende algemene financiële uitgangspunten bij het opstellen van de begrotingsdocumenten:

- De Begroting 2023 gaat uit van het bestaande beleid, rekening houdend met de financiële effecten die betrekking hebben op de in deze Kaderbrief genoemde beleidsontwikkelingen.
- De begroting 2023, inclusief de meerjarenraming 2024–2026, is structureel financieel sluitend.
- Basis voor het financieringsmodel 2023 voor de deelnemende gemeenten is de MWB-norm.
- Om mogelijke tegenvallers adequaat te kunnen opvangen, wordt rekening gehouden met een post 'Onvoorzien' van € 150.000.
- De begroting 2023 wordt opgesteld met inachtneming van het Besluit Begroting en Verantwoording voor provincies en gemeenten (BBV).
- De structurele effecten van het principeakkoord voor de Cao van 2021-2022 zijn verwerkt.

5.1.1 Indexering

Voor de indexering wordt gebruik gemaakt van de indexen uit de Macro Economische Verkenningen, die zijn gepubliceerd in de septembercirculaire 2021 (herziene versie van 27 september 2021).

De volgende indexen worden toegepast[2]:

- Loonvoet sector overheid 2,3%
- Prijs netto materiële overheidsconsumptie 1,5%

Conform de vastgestelde programmabegroting 2022 beslaan de lonen 80% van de totale lasten (exclusief de post 'Onvoorzien') en de overige lasten (waar de prijsverhoging relevant is) 20%. Dit leidt tot een gewogen gemiddelde indexering van 2,14%.

Kostenontwikkeling	Index	Aandeel
Lonen	2,3%	80%
Prijzen	1,5%	20%
Gewogen gemiddelde	**2,14%**	

[2] Tabel 4.2.2 Prijsindexen CPB MEV 2022 en CEP 2021

5.2 Baten en tariefontwikkeling

5.2.1 Werkprogramma

De benodigde urencapaciteit voortvloeiend uit de werkprogramma's heeft de laatste jaren een gestage groei gekend. Voor 2022 en 2023 wordt een werkpakket verwacht van ongeveer 338.500 uur. Qua tariefstelling geldt dat deze kostendekkend en gelijk voor deelnemers en niet-deelnemers is. Het begrote gemiddelde tarief uit deze Kaderbrief is het vertrekpunt voor de begroting 2023 en bedraagt € 97,00. In de volgende paragraaf wordt een verdere uiteenzetting van het tarief gegeven.

5.2.2 Tarief

Cao-effecten

Uitgangspunt voor de tariefbepaling voor 2023 is het uurtarief van € 95,00, zoals dat is vastgesteld in de begroting van 2022. Vanuit het principeakkoord van de Cao 2021-2022 hebben twee zaken een structureel effect op het tarief, te weten de indexering van de lonen met 3,9% (1,5% per december 2021 en 2,4% in april 2022) en de toekenning van de drie extra verlofdagen.

Aangezien er tijdens het opstellen van de begroting 2022 nog geen CAO voor de jaren 2021 en 2022 vastgesteld was, is in de berekening van dit tarief destijds nog uitgegaan van de indexeringen conform het CPB (1,5%). In november hebben de werkgevers en bonden een principeakkoord bereikt voor een nieuwe Cao voor de jaren 2021 (1,5%) en 2022 (2,4%). Voor de tariefbepaling 2023 is de verhoging van 2,4% per april 2022 doorberekend. Het effect van de indexering van de lonen veroorzaakt een stijging van het tarief met € 0,64.

In eerdere Cao's is gesproken over harmonisatie van (bovenwettelijke) verlofrechten. In het principeakkoord is hieraan opvolging gegeven door het toekennen van extra bovenwettelijke verlofdagen, waarbij lokale regelingen komen te vervallen. Dit betekent voor de OMWB een afname van het aantal

declarabele uren van (drie dagen * 7,2 uur =) 21,6 uur per fte, waardoor de declarabiliteitsnorm van de OMWB onder druk komt te staan. De norm van 1.350 uur gemiddeld per fte op jaarbasis wordt daarom in deze kaderbrief bijgesteld naar gemiddeld 1.328 uur. Het verwerken van dit effect in het tarief betekent een stijging van € 1,21 per uur. Samen met de eerder genoemde indexering bedraagt het totale structurele effect van de nieuwe Cao € 1,85 per uur.

Indexatie - Loonstijging en prijsstijging

Bij het opstellen van deze Kaderbrief is er nog geen Cao voor het jaar 2023 vastgesteld. In deze brief gaan wij daarom uit van de prijsindexen zoals opgenomen in de macro-economische verkenning (herziene versie van 27 september 2021) van het Centraal Planbureau. In deze verkenning wordt voor het jaar 2023 uitgegaan van een loonvoet indexering van 2,3% voor de overheid. Voor de prijsstijging bij overheidsbestedingen wordt uitgegaan van 1,5%. Deze twee indexeringen leiden tot een totale gewogen stijging van het gemiddelde tarief met € 2,05.

Kosteneffectiviteit

In de vergadering van het Algemeen Bestuur van juli 2020 heeft een aantal deelnemers gevraagd of het mogelijk is de kosten van de dienst omlaag te brengen met behoud van kwaliteit van producten en dienstverlening. Eind 2020 is met verschillende interne werkgroepen naar het vraagstuk kosteneffectiviteit gekeken. Dit leidde tot een inschatting van het potentieel om kosteneffectiever te gaan werken en een grote hoeveelheid maatregelen om dat potentieel te realiseren. Op basis van deze uitkomsten van het onderzoek, dat nauwkeurig getoetst is door een extern adviesbureau, is een besparingspotentieel van netto € 1.500.000 (€ 1.700.000 bruto besparingen -/– € 200.000 investeringen) op een totaalbedrag van € 35.500.000), fasegewijs te verwezenlijken voor 1 januari 2025, haalbaar en realistisch. Zie ook elders in dit document onder paragraaf 4.2.1 'Informatie gestuurd werken' en paragraaf 4.1 'Programma 'Van goed naar beter''.

besparing Kosten-effectiviteitsonderzoek Bedragen x € 1.000	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Vergunningverlening	-150	-300	-300	-300
Informatievoorziening	-500	-500	-500	-500
Kosteneffectiviteit fase 1	-	-500	-500	-500
Kosteneffectiviteit fase 2	-	-	-400	-400
Totaal kostenbesparingen	**-650**	**-1.300**	**-1.700**	**-1.700**

De totale besparing is in 2023 € 1.300.000. In de begroting 2022 is reeds € 650.000 opgenomen. In 2023 wordt de tweede tranche van € 650.000 ingeboekt.

Volgens afspraak met het Algemeen Bestuur is het besparingspotentieel voor het boekjaar 2022 reeds in de begroting 2022 verwerkt en wordt dit nader uitgewerkt in de begroting voor 2023. De besparingen hebben per saldo een drukkend effect op het uurtarief voor 2023 van € 1,92 per uur.

Schematische weergave van het tarief

In het schema hieronder worden alle genoemde ontwikkelingen weergegeven die effect hebben op het tarief van 2023.

Omschrijving		**bedrag per uur**	**effect**
Tarief 2022 concernbegroting		€ 95,00	
Cao-verhoging 2022	0,7%	€ 95,64	€ 0,64
Indexatie 2023 o.b.v. MEV	2,14%	€ 97,69	€ 2,05
Harmonisatie verlofrechten	€ 1,21	€ 98,90	€ 1,21
Besparingen Kosteneffectiviteit 2023	€ -650.000	€ 97,00	€ -1,92
Tarief 2023		**€ 97,00**	

5.2.3 MWB-norm

In het begrotingsjaar 2019 heeft de MWB-norm (Midden- en West-Brabant Norm) haar intrede gedaan. Er is destijds afgesproken om deze norm te evalueren. Deze evaluatie van de MWB-norm houdt in dat zowel de werking ervan

(de werkingsprincipes) als de onderliggende grondslagen van de norm (kengetallen, percentages, opslagen, etc.) worden geëvalueerd. Werkt de norm zoals is bedoeld of moet deze op basis van de eerste ervaringen worden aangescherpt? Deze evaluatie moet los gezien worden van het traject kosteneffectiviteit en de gevolgen van de invoering van de Omgevingswet.

Op basis van de ervaringscijfers over 2019 en 2020 heeft een evaluatie van de MWB-norm in het najaar van 2021 plaatsgevonden in samenspraak met bestuurlijke en ambtelijke klankbordgroepen. De resultaten van de evaluatie zijn op 8 december 2021 in het Algemeen Bestuur besproken. Er is een akkoord bevonden op de evaluatie. De lessons learned worden in de conceptbegroting 2023 verwerkt. De financiële effecten zijn op dit moment nog niet exact bekend.

5.3 Lasten

Het belangrijkste onderdeel van de kostenstructuur betreft de personele kosten. Dit is circa 80% van de totaal begrote lasten en bestaat uit kosten behorend bij personeel in loondienst en inhuur derden. Dit laatste is wenselijk in termen van flexibiliteit en noodzakelijk vanwege de krapte op de arbeidsmarkt.

5.3.1 Personeel in loondienst

Het personeelsbestand valt uiteen in medewerkers inzetbaar voor uitvoering van het primaire proces (Begroting 2022: 240 fte) en medewerkers ondersteunend daaraan in de bedrijfsvoering (Begroting 2022: 54 fte). De met de deelnemers afgestemde werkprogramma's 2022 dienen als basis voor de begroting 2023. Het werkaanbod is geraamd op 338.500 declarabele uren. Uitgaande van de verlaagde declarabiliteitsnorm van 1.328 uur als gevolg van de harmonisatie van de verlofrechten (zie opmerkingen onder 'Cao-effecten' in paragraaf 5.2.2 'Tarief'), bedraagt de benodigde omvang voor het primaire proces 255 fte.
De personeelsformatie voor het primaire proces bedraagt, zoals aangegeven, 240 fte. De 'overbrugging' naar het benodigde aantal fte gebeurt met inhuur van derden.

5.3.2 Personeel niet in loondienst

In de begroting van de OMWB geldt als uitgangspunt dat in beginsel het eigen personeel de taken verricht; een beperkte flexibele schil is gewenst. Door de omvang van het werkaanbod in relatie tot de krapte op de arbeidsmarkt is deze schil momenteel echter wat groter. Aangezien deze externe inzet duurder is dan de uitvoering met eigen personeel leidt dit tot extra kosten. Het blijft onverminderd lastig om voldoende geschikt eigen personeel te werven. Dit geldt zowel voor het primair proces als voor de afdeling Bedrijfsvoering. Waar we in 2020 nog een aanzienlijke toename zagen in het aantal fte van eigen personeel, zien we dat de formatie sindsdien stabiliseert. Voor 2023 is het onze ambitie om de stijgende lijn van 2020 weer op te pakken. Er is reeds een aantal initiatieven met betrekking tot recruitment in gang gezet om onze positionering op de arbeidsmarkt te versterken.

5.3.3 Overige (materiële) kosten

Deze worden opgenomen op basis van de meeste recente inzichten rondom de ontwikkeling van overige kosten (huur, servicekosten, ICT-licenties, etc.); rekening houdende met bovenstaande indexering.

5.4 Investeringen

In 2022 en 2023 zal een aantal bedrijfsmiddelen opnieuw aangeschaft of vervangen moeten worden. Het uitgangspunt is dat het Algemeen Bestuur met het vaststellen van de begroting goedkeuring verleent aan deze (vervangings-) investeringen. Met het vaststellen van de begroting worden ook de vermelde afschrijvingstermijnen voor investeringen vastgesteld. De afschrijvingen vinden met ingang van boekjaar 2022 plaats op moment van ingebruikname van het actief. Tot en met 2021 was dit moment het jaar volgend op activering. Het financiële beleid wordt overeenkomstig aangepast. Naar verwachting is het huidige niveau van investeringen toereikend.

5.5 Weerstandsvermogen

In de begroting 2023 wordt een geactualiseerd inzicht in het risicoprofiel en het weerstandsvermogen opgenomen. Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de risico's waarvoor geen specifieke maatregelen zijn getroffen en de capaciteit van middelen en mogelijkheden die de OMWB heeft om niet-begrote kosten op te vangen (BBV-artikel 11). Hoe groot die weerstandscapaciteit moet zijn, is afhankelijk van de risico-inschatting en de bereidheid van het bestuur om deze risico's al dan niet te lopen. Om te voorkomen dat bij niet afgedekte risico's ingrijpende (organisatie)wijzigingen noodzakelijk zijn, is een afdoende weerstandsvermogen voor de OMWB gewenst. De OMWB streeft een 'voldoende' weerstandscapaciteit na. Dat betekent een weerstandsratio tussen 1,0 en 1,4.

Omgevingsdienst
Midden- en West-Brabant

Postbus 75
5000 AB Tilburg
013 206 01 00
info@omwb.nl
www.omwb.nl